

mijn
kleinkind
jouw
kleinkind

stiefgrootouders van nu
en de opmars van de
in-between-ouder

Merel Kerremans | Corrie Haverkort

inhoud

	voorwoord	11
1	stief-bonus-plus grootouder en hun relatie met de in-between-ouder en de stiefkleinkinderen	23
2	hoe hoort het eigenlijk? en hoe je 'stiefgrootouder-woorden' kunt leren	31
3	verlangen naar één grote familie en hoe er snel spanningen kunnen ontstaan	41
4	onderscheid tussen kleinkinderen en stiefkleinkinderen en over de pijn van verlaat verdriet	53

5	etiquette's	63
1	wees oprecht ken je belangen en behoeftes	65
2	neem de tijd over banden die groeien	73
3	ondersteun bestaande familiebanden over een ruimhartige houding	79
4	ken elkaars gezinscultuur over gewoontes, regels en rituelen	87
5	kies je rol en positie stiefgrootouder worden: graag of liever niet?	95
6	naarmate de jaren vorderen over ouder worden en het verlangen naar goede onderlinge relaties	107
7	opeens ben je geen stiefopa of oma meer omdat je partner gestorven is of door een tweede scheiding	115
	tot slot	133
	literatuur	136
	verder lezen	138
	meer informatie	139
	colofon	140

stief- bonus- plus grootouder

en hun relatie met de
in-between-ouder
en de stiefkleinkinderen

Misschien vind je 'stief' een vervelend woord. En gebruik je liever begrippen als bonus-opa of pluskleinkind. Dat kan ook natuurlijk.

In dit boek gebruiken we deze termen door elkaar. Maar hoofdzakelijk gebruiken we het officiële woord 'stief'.

Dit boek gaat over grootouders en stiefgrootouders en hun relatie met hun stiefkleinkinderen. En daarmee gaat dit boek ook over de ouders van de stiefkleinkinderen. Deze ouders staan tussen hun kind en hun eigen ouder en stiefouder in. We noemen deze ouders ook wel de in-between-ouder.

Over stiefopa's en -oma's en hun bonuskleinkinderen is nog niet eerder een boek verschenen. Terwijl er ondertussen een hele generatie grootouders is die een extra kleinkind heeft, een stiefkleinkind, en daardoor dus stiefopa of -oma is. Tegelijkertijd is er een hele generatie in-between-ouders ontstaan: jonge ouders die zelf een stiefouder hebben en wiens kind een stiefkleinkind is.

Hoe word je stiefgrootouder?

Stiefgrootouder kun je op verschillende manieren worden. De stief-bonus-plusgrootouders van nu zijn bijvoorbeeld ouders die gingen scheiden in de jaren zeventig, tachtig of negentig van de vorige eeuw en toen met een nieuwe partner verder gingen. Zij zijn de stiefouders die jarenlang voor hun stiefkinderen hebben gezorgd en nu via deze stiefzoon of -dochter ook opa of oma worden. Stiefgrootouder kun je ook worden als je op latere leeftijd na een scheiding of na een overlijden een nieuwe partner krijgt die al kinderen en kleinkinderen heeft. Ook kun je stiefgrootouder worden als je zelf geen kinderen hebt maar verliefd wordt op iemand die wel kinderen heeft.

Stiefgrootouder van de nieuwe kinderen van zoon of dochter

Per jaar krijgen ongeveer 90.000 kinderen te maken met een scheiding van hun ouders. Veel van deze kinderen krijgen een stiefvader of stiefmoeder. Zij worden later stiefgrootvader of stiefgrootmoeder. Omdat veel jonge ouders in deze tijd kind zijn van gescheiden ouders hebben hún kinderen vaak zes tot wel acht grootouders.

Maar stiefopa en -oma kun je ook worden via je zoon of dochter. Wanneer hij of zij een relatie krijgt met een partner die al kinderen heeft uit een eerdere relatie. Voor de kinderen van deze nieuwe partner ben jij dan ook stiefopa of -oma.

Veel stiefgrootouders vragen zich af wat hun rol en positie is. Welke plek zij in kunnen nemen in het gezin van hun kinderen en stiefkleinkinderen. Wat er van hen verwacht wordt en wat zij wel en niet mogen. Mag je als kersverse bonusgrootouder direct mee naar de geboorte van een kleinkind of moet je even wachten? Word je ook opa of oma genoemd of liever niet? En moet je als plusgrootouder je nieuwe pluskleinkind juist omarmen of meer afstand nemen? Hoe doe je dat, stiefgrootouder zijn? Zijn daar regels voor? Hoe hoort het eigenlijk?

De in-between-ouder

Veel in-between-ouders vragen zich ook af hoe het moet.

Hoeveel grootouders wil je dat jouw kind heeft?

En hoeveel grootouders kun je aan? Hoe wordt de stiefgrootouder genoemd? Aan wie wil je dat jouw kind zich hecht?

Mag je daar invloed op uitoefenen? En hoe ga je om met de stiefgrootouder als je vader of moeder weer gaat scheiden?

Of als een van je ouders overlijdt?

Een belangrijk onderscheid: relatie en band

Wat is een in-between-ouder?

Wanneer jij gescheiden ouders hebt die een nieuwe partner hebben dan zijn dit jouw stiefouders. Tegelijkertijd zijn zij de stiefgróótoouders van jouw kinderen. Jij staat tussen je stiefouder en je kind in. Daarmee ben jij de 'in-between-ouder'.

Veel in-between-ouders hebben het gevoel tussen de belangen en wensen van hun kinderen en van hun ouder en stiefouder in te zitten. Waarbij hun eigen wensen en verlangens op de achtergrond raken.

Zodra je een nieuwe partner krijgt, of zodra jouw zoon of dochter met een nieuwe partner thuis komt, is er sprake van een relatie. Dat wil niet zeggen dat er ook meteen een band is. De relatie is een gegeven. Een band kan groeien. Maar hoe? Moet er een band ontstaan? En wat doe je als je niet zo'n sterke band voelt? Hoe moet een band tussen stiefgrootouder en stiefkleinkind er eigenlijk uit zien? Hoe hoort het?

Het zijn belangrijke vragen van stiefgrootouders, van in-between-ouders en van bonuskleinkinderen. Maar hoe het precies hoort is niet exact aan te geven. Toch kunnen we inzichten en richtlijnen geven, gebaseerd op onze jarenlange ervaring in het werken met ouders en stiefouders, met hun kinderen en stiefkinderen en met grootouders en stiefgrootouders. Richtlijnen die we in dit boek hebben omgevormd tot vijf handige etiquettes.

Met deze etiquettes in je achterhoofd weet je beter waar je als bonusgrootouder én als in-between-ouder rekening mee kunt houden. Etiquettes zijn handig als het gaat om een plezierige en fijne afstemming op elkaar. De etiquettes in dit boek bieden voor alle partijen houvast in het wiebelige landschap van stief. Ze helpen bij het opbouwen van een zo goed mogelijke band.

* Ben jij stiefopa of -oma omdat je nieuwe partner weduwnaar of weduwe is? Dan is dit boek ook voor jou. Want veel vragen en situaties zijn hetzelfde. Maar niet alle! Lees dan gerust over die stukken heen waar jij je niet in herkent.

Hoort ons kind bij iedereen?

5

etiquettes

Stiefgrootouder: niet te veel op de voorgrond

Stiefouder of stiefgrootouder zijn is niet zo eenvoudig. Je mag er zijn maar niet op de voorgrond. Je mag ondersteunen maar niet te veel met je eigen regels en inzichten. Er wordt van je verwacht dat je gezellig bent en lief voor de kinderen maar niet té. Het lijkt soms wel alsof je op een bepaalde manier onzichtbaar aanwezig moet zijn. Alsof je er niet helemaal mag zijn zoals jij bent.

Maar hoe dan wel?

Om hier meer zicht op te krijgen hebben we vijf etiquettes ontwikkeld. Deze kunnen als richtlijn dienen bij de vraag op welke wijze jij stiefgrootouder wilt zijn. En óf je wel kiest voor deze rol en positie. Want daarmee laten we de eerste etiquette beginnen. Met de vraag wat jouw wens, behoefte of verlangen is.

Julius (66):

Om eerlijk te zijn, ik zat niet heel erg te wachten op een stiefgrootouder rol toen ik Marta leerde kennen. Marta is mijn derde partner, ik heb kleinkinderen met mijn eerste vrouw en ik ben jaren een

stiefopa voor de kleinkinderen van mijn tweede vrouw geweest. Na deze tweede scheiding heb ik geen contact meer met hen. En dat is best heel pijnlijk. Ik heb niet meer de energie om nu weer een band op te bouwen met nieuwe

kleinkinderen. Daarnaast zou ik het te pijnlijk voor alle partijen vinden als ook deze relatie mis zou gaan. Lastig hoor, want Marta ziet mij maar al te graag als een opa voor haar kleinkinderen.

Als je vroeg of laat voor een nieuwe relatie kiest met iemand die al kinderen en kleinkinderen heeft, dan kies je er in feite ook voor om stiefopa of stiefoma te worden. Maar toen jij je nieuwe partner leerde kennen heb je daar waarschijnlijk helemaal niet aan gedacht.

En had je geen idee wat dit in zou kunnen houden. Laat staan dat je echt gekózen hebt om stiefgrootouder te worden.

kies je rol en positie

stiefgrootouder worden: graag of liever niet?

Stiefgrootouder word je. Maar in de wijze waarop jij dit grootouderschap vorm wilt geven heb je een keuze. Tenminste tot op zekere hoogte. Want zoals we zagen in het hoofdstuk hiervoor is jouw rol en positie ook afhankelijk van de ouders van je stiefkleinkind en van alle onderlinge familiebanden die er al zijn. Wat willen jouw kinderen wat betreft het grootouderschap van jouw nieuwe partner? En hoe voelt het voor je ex-partner als jouw nieuwe partner opeens oma is? Wordt dit ondersteund door je ex-vrouw? Of juist ondermijnd? En wat vinden de eigen opa's en oma's van je stiefkleinkind eigenlijk? Is ook aan hen gevraagd hoe zij jouw stiefgrootouderschap zien?

De vraag is natuurlijk of dit onderwerp bespreekbaar is. Of dat alles in de familie zo gevoelig ligt dat er geen afspraken gemaakt kunnen worden. En iedereen maar doet wat hem of

haar het beste lijkt of het gemakkelijkst vindt. Toch stellen we in dit hoofdstuk de vraag: wil je graag een rol als stiefgrootouder? En hoe zou je willen dat dit eruit ziet? Of wil je eigenlijk helemaal geen stiefgrootouderrol? Misschien omdat je niet weet hoe je deze rol in kunt vullen?

Het zijn niet alleen de stiefgrootouders die moeten kiezen wat zij willen. Ook de in-between-ouder, de ouder van het kleinkind, moet aan kunnen geven wat gewenst is. Het gaat immers over de relatie van hun kind met hun ouder en diens nieuwe partner. Er kan in een latere fase van het leven veel onduidelijkheid ontstaan als er nooit gesproken wordt over de rol en positie van de stiefgrootouder en hoe dit voelt voor de eigen ouders.

De nieuwe kinderen van zoon of dochter: onbekende situatie

Veel grootouders voelen zich machteloos als hun zoon of dochter een partner krijgt die al kinderen heeft. Zonder dat ze erom gevraagd hebben, moeten ze ineens rekening houden met kleinkinderen die ze niet kennen. Maar, ook voor deze kinderen is het ingewikkeld. Zonder dat zij erom gevraagd hebben krijgen zij er stiefgrootouders bij.

Het kan zijn dat je de scheiding van je zoon of dochter nog niet verwerkt hebt en dat je je ex-schoonzoon of ex-schoondochter mist. Wanneer aan de kinderen van de nieuwe partner van zoon of dochter is daardoor extra lastig. Loyaliteitsgevoelens naar de ex-schoonzoon of ex-schoondochter spelen dan een rol. Een band opbouwen met de nieuwe stiefkleinkinderen voelt in dat geval als verraad. Het kan ook zijn dat je geen stiefoma of -opa wilt zijn omdat deze kinderen al eigen opa's en oma's hebben. En dat je niemands speciale plek wilt innemen. Of, en dat kan ook, misschien vind je het voor kinderen wel helemaal niet zo gunstig als ze door scheidingen van hun ouders en soms

ook nog eens door scheidingen van grootouders één grote onoverzichtelijke familie krijgen. En kies je ervoor om op de achtergrond te blijven.

Stiefen vraagt steeds om omgaan met situaties die onbekend zijn en door de tijd heen ook nog eens heel veranderlijk zijn.

Stiefgrootouder? Ja graag!

Veel stiefouders vinden het fijn om ook stiefgrootouder te worden. Dit zijn meestal de stiefouders die hun stiefkind mee hebben opgevoed. Zij vinden het mooi om te zien dat die dwarse stiefpuber van toen een betrokken vader of moeder is geworden. En het voelt fijn dat zij graag willen dat jij ook stiefopa of -oma wordt. En laat dat 'stief' er maar af, denk je. Samen met je partner met wie je al bijna je hele leven deelt, vervul je de rol als grootouder graag. Het gaat zo vanzelfsprekend dat het bijna geen keuze meer is.

Ook wanneer jouw nieuwe partner weduwe of weduwnaar is, voelt het vaak heel vanzelfsprekend om opa of oma te worden van zijn of haar kleinkinderen. Het stiefkleinkind weet soms niet beter of jij bent de echte opa of oma. En zo kan het ook voelen. Het is heerlijk om een familie te zijn waar geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen echt en niet echt, tussen bloedband en stiefband.

Ook ouders die op latere leeftijd een nieuwe partner krijgen, willen soms heel graag opa of oma worden van de kleintjes die geboren worden. Of ze nemen het als vanzelfsprekend aan wanneer hun stiefzoon of dochter voorstelt hen ook opa of oma te noemen.

En er zijn stiefgrootouders die heel graag opa of oma genoemd willen worden en deze rol en positie ook willen om het gevoel te hebben echt bij de familie te horen.

Zij kunnen vanuit dit gevoel soms zelfs de titel van oma of opa 'opeisen'. En hun nieuwe partner ongemerkt onder druk zetten om ervoor te zorgen dat het kleinkind ook opa of oma zegt.

Zolang alles fijn verloopt in een familie is er meestal niet veel aandacht voor het onderscheid tussen echte opa's en oma's en stiefopa's en -oma's. Zodra er spanningen zijn kan dit onderscheid echter plotseling een hoofdrol spelen. En spanningen kunnen soms heel onverwacht opsteken. Bijvoorbeeld wanneer volwassen zonen of dochters de veertig gepasseerd zijn en meer tijd nemen om terug te kijken op hun leven. En dan onverwacht bij bepaalde ongemakken hun gevoel en pijn niet langer kunnen onderdrukken.

Emma (45):

Ik vind het lastig dat mijn moeder naast mij en mijn broer ook nog een stiefgezin heeft. Ik ken mijn stiefbroer

en stiefzus nauwelijks. En mijn moeder kent de kinderen van de vriendin van mijn vader weer niet. Ik voel een splitsing terwijl we moeder en dochter

zijn! Ik realiseer me nu pas, nu ik vijfenveertig ben, hoe all posities en rollen in onze uitgebreide familie door elkaar lopen.

Stiefgrootouder? Nee, dank je wel!

Lang niet iedereen wil stiefgrootouder worden en een band opbouwen met de kleinkinderen van hun partner. Misschien herken je dit? Misschien is je leven al vol genoeg. Of heb je zelf al zoveel kleinkinderen dat je je niet meer verbinden wilt met nog andere kinderen.

Het kan ook zijn dat je geen klik hebt met je stiefzoon of stiefdochter, de ouders van je stiefkleinkind. Dat jullie elkaar niet liggen. En dat daardoor een band opbouwen met je stiefkleinkind jou tegen de borst stuit.

Nog een belangrijke reden om geen stiefgrootouder rol en positie te willen is het feit dat de onderlinge familieverhoudingen te ingewikkeld zijn. Veel scheidingen verlopen heftig. Zo heftig zelfs dat gescheiden ouders elkaar na de scheiding niet of nauwelijks meer spreken. De kinderen zitten in dat geval tussen twee elkaar vermijdende ouders in. Meestal zijn deze kinderen loyaal aan de ouder die hen het meeste verzorgd heeft. Vaak is dat de moeder. Als er kleinkinderen komen zal de moeder dan ook meer oma worden dan de vader. Als deze vader jouw nieuwe partner is vind je het vaak verdrietig voor je man dat hij zijn kinderen en kleinkinderen zo weinig ziet. Je wilt dat 'die' kinderen nu eens een keer ophouden met zeuren, verwijten en kwaad zijn. Het gevolg is dat je je niet met je volwassen stiefkinderen verbindt en daardoor ook niet met de stiefkleinkinderen. Meer nog, dat je zelfs voelt dat je dit niet wilt en denkt: 'voor mijn kleinkinderen ben je tenminste wel een leuke opa'.

Nog een reden om geen stiefgrootouderrol op je te nemen is het eenvoudige feit dat je daar gewoon geen zin in hebt. De vraag is natuurlijk waarom je er geen zin in hebt. Misschien omdat je zelf nooit voor kinderen hebt gekozen? Of misschien omdat je altijd veel gezorgd hebt en nu vrij wilt zijn zonder verplichtingen?

Het kan ook zijn dat je al eerder een relatie hebt gehad met iemand met kleinkinderen maar dat die relatie verbroken is. En dat je geen energie meer hebt om nogmaals een relatie aan te gaan met stiefkleinkinderen.

Lisa (31):

Ik wou dat ik de klok kon terugdraaien. De nieuwe man van mijn moeder heb ik automatisch meteen een opa rol en positie gegeven toen mijn zontje werd geboren.

Maar, ik voel eigenlijk helemaal geen band met hem. Ik vind het ook lastig naar mijn vader toe. Het had beter gevoeld als ik echt een keuze had gemaakt in plaats van dat ik alles maar liet gebeuren.

Wat het ook gaat worden, belangrijk is dat je voor jezelf kiest wat jij wilt. En dat je niet zonder er over nagedacht te hebben opeens een rol en positie als stiefgrootouder hebt die je niet wilt of niet waar kunt maken. Het is prima als je graag opa of oma genoemd wordt als de ouders van je stiefkleinkind dit ook willen. Maar het is ook goed als je aangeeft dat je gewoon met je voornaam aangesproken wilt worden. Het is prima om echt grootouder te zijn en deze rol en positie volledig in te vullen. Maar even goed is het om aan te geven dat je aan de zijlijn wilt blijven staan. Stiefgrootouder worden is een keuze, en kan niet opgedrongen of afgedwongen worden. Helderheid hierover voorkomt veel verwarring en teleurstellingen. Tussen jou en je partner. Tussen jou en je stiefkinderen. En tenslotte ook tussen jou en je steeds ouder wordende stiefkleinkinderen.

'Stiefen', een kwestie van
ballanceren?

kies je rol en positie

tips

- Maak het onderwerp stief bespreekbaar, eerst met je partner, daarna met de volwassen zoon of dochter en misschien nog later met je groter wordende stiefkleinkinderen.
- Vraag je bij 'lastig' gedrag van je stiefkleinkind eerst af wat de oorzaak zou kunnen zijn, voordat je het kind bestempelt als lastig, verwend of vreemd.
- Bespreek altijd wat de wens is van de eigen vader of moeder van je stiefkleinkind. Willen zij een extra opa of oma voor hun kind? Overleg met de biologische opa en oma wat zij ervan vinden als jij ook opa of oma genoemd wordt.
- Geef aan hoe jij het stiefgrootouderschap ziet en wat jij graag wilt.
- Kijk, neem waar en oordeel niet te snel.

valkuilen

- Niet nadenken over wat stiefgrootouderschap inhoudt en de consequenties van deze aangenomen rol en positie niet overzien.
- Denken dat je net zoveel om je stiefkleinkind gaat geven als om je eigen kleinkind. Vaak is dat niet het geval.
- Uit liefde voor je nieuwe partner grootouder 'spelen' zonder dat je echt iets voelt voor de stiefkleinkinderen.
- Verwachten dat je stiefkleinkind ook een band met jou wil. En deze onderhoudt wanneer hij of zij volwassen is. Dit is natuurlijk wel mogelijk. Maar hoeft niet altijd zo te zijn.

Hoe maak je oud verdriet opnieuw bespreekbaar?

Dit boek over stiefgrootouders vormt een sluitstuk van leven met stief en alle emoties die dit met zich meebrengt. Het geeft woorden aan nieuwe verschijnselen zoals de in-between-ouder en de positie van stiefgrootouders. En het biedt etiquettes die behulpzaam zijn in het dagelijkse leven waardoor samenleven in een samengestelde familie aangener, lichter en fijner kan worden. En als er één doelgroep is die hiernaar verlangt dan zijn het wel de (stief)grootouders. Samen met hun volwassen zonen en dochters, de in-between-ouders. En de (stief)kleinkinderen natuurlijk!

We wensen jullie een fijne samengestelde familie toe!

colofon

eerste druk

auteurs: Merel Kerremans en Corrie Haverkort

Illustraties: Corrie Haverkort

grafisch ontwerp: Ontwerpbureau Criterium, Arnhem

druk: Te Sligte, Enschede

uitgegeven door: PSP.

Een samenwerkingsverband tussen Posistief en Stiefplan.

©2022, Merel Kerremans | Corrie Haverkort

ISBN 9789090356693

besteladres

bol.com

meer info

telefoon: 06 214 216 49

e-mail: merel@posistief.nl

internet: www.mijnkleinkindjouwkleinkind.nl